

Mer om beräkningsmetoder

1 Inledning

Förra läsperioden såg vi på metoder för beräkning av nollställen och integraler. Det är praktiskt att packetera en metod genom att skriva ett program eller funktion som utför metoden. Vi skall använda våra nya kunskaper i MATLAB för att göra detta.

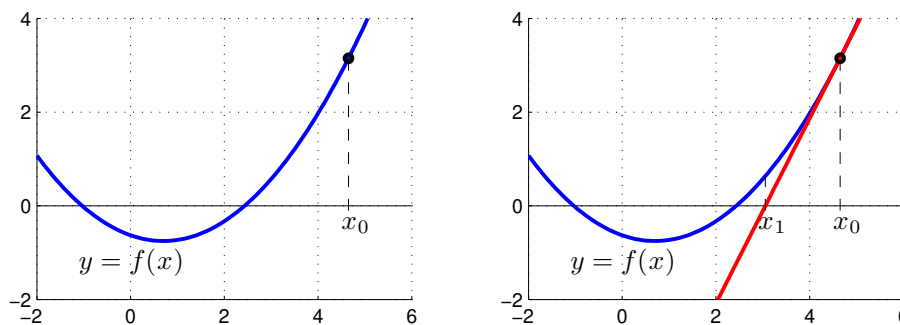
2 Newtons metod

Det här avsnittet (och uppgifterna som tillhör avsnittet) bygger på innehållet som diskuteras i avsnitten 1-4 i laboration 3 (Nollställen och extrempunkter) från förra läsperioden. Börja med att repetera dessa avsnitt.

Vi påminner oss hur vi använde Newtons metod för beräkna nollställen till funktioner.

Newton's metod: Givet en approximation x_0 av ett nollställe till $f(x)$. Bilda tangenten $y = f(x_0) + f'(x_0)(x - x_0)$ till f i $x = x_0$ och tag dess skärningspunkt med x -axeln som en ny approximation

$$x_1 = x_0 - \frac{f(x_0)}{f'(x_0)}$$

Bilda sedan tangenten till f i $x = x_1$ och tag skärningspunkten med x -axeln som ny approximation

$$x_2 = x_1 - \frac{f(x_1)}{f'(x_1)}$$

osv. Vi får iterationsformeln

$$x_{k+1} = x_k - \frac{f(x_k)}{f'(x_k)}, \quad k = 0, 1, \dots$$

för att successivt beräkna nollstället allt noggrannare.

Som exempel tar vi $f(x) = \cos(x) - x$. En graf visar ett nollställe nära $x_0 = 0.75$ som vi beräknar

```

>> f=@(x)cos(x)-x; Df=@(x)-sin(x)-1;
>> x=0.75;
>> kmax=10; tol=0.5e-8;
>> for k=1:kmax
        h=-f(x)/Df(x);
        x=x+h;
        if abs(h)<tol, break, end
    end

```

Iterationen går maximalt 10 steg och avbryts om vi får mer än åtta korrekta decimaler (felet $|x_{k+1} - x_k|$ mindre än $\frac{1}{2} \cdot 10^{-8}$).

2.1 Eget program för Newtons metod i MATLAB

Det är praktiskt att packetera en metod genom att skriva ett program eller funktion som utför metoden. I [exempel 6, laboration 2 \(Kontrollstrukturer\)](#) skrev vi en funktion, `min_sqrt` som packeterade en metod för att dra roten ur tal. ([Reptetera gärna det exemplet](#)). Vi skall nu skriva en funktion som packeterar Newtons metod.

Uppgift 1. Skriv en function som löser ekvationen $f(x) = 0$ med Newtons metod. Funktionen skall heta `min_newton` och skall som indata ges två funktioner, dels en som beräknar $f(x)$ dels en som beräknar $f'(x)$, en startapproximation av lösningen, samt den noggrannhet lösningen skall bestämmas med. Funktionen skall som utdata ge en approximation av nollstället som uppfyller noggrannhetskravet. Utgå från programskalet `min_newton.m` som kan hämtas från kurshemsidan.

Funktionen skall vidare innehålla den hjälptext som beskriver hur den skall användas. Skriver vi `help min_newton` i Command Window så skall det se ut något liknande:

```
>> help min_newton
```

```
min_newton - beräknar nollställe till f(x) givet startapproximation x0.
```

```
Syntax:
```

```
    x = min_newton(f,Df,x0,tol)
```

```
Argument:
```

```
f    - funktionshandtag: pekar på namnet till en funktionsfil eller
      till en anonym funktion. T.ex. f=@funk eller f=@(x)cos(x)-x
```

```
Df   - funktionshandtag: pekar på namnet till en funktionsfil eller
      till en anonym funktion som ger derivatan av f.
      T.ex. f=@Dfunk eller Df=@(x)-sin(x)-1
```

```
x0   - ett tal som ger en startapproximation av nollstället.
```

```
tol  - positivt tal som anger önskad noggrannhet för nollstället.
```

```
Returnerar:
```

```
    x    - ett tal som ger approximativt nollställe.
```

```
Beskrivning:
```

```
    Programmet beräknar ett approximativt nollställe till f(x) med
    Newtons metod.
```

```
Exempel:
```

```
    x = min_newton(@(x)cos(x)-x,@(x)-sin(x)-1,1.0,1e-5)
```

När ni väl har gjort funktionen `min_newton` kan vi beräkna nollstället i exemplet från förra avsnittet enligt

```
>> f=@(x)cos(x)-x; Df=@(x)-sin(x)-1;
>> x0=0.75;
>> x=min_newton(f,Df,x0,0.5e-8)
x=
    0.7391
```

Skall vi sedan beräkna nollställena till en ny funktion så är det bara att beskriva den nya funktionen och dess derivata, rita graf och läsa av approximation av nollställe och använda `min_newton` igen.

Uppgift 2. Pröva nu din funktion `min_newton` på följande ekvationer. Rita först grafer så att du ser ungefär var nollställena finns, beräkna sedan samtliga nollställena med `min_newton`.

(a). $f(x) = 0.5(x - 2)^2 - 2 \cos(2x) - 1.5 = 0$ (b). $f(x) = x^3 - \cos(4x) = 0$

(c). Funktionen i (a)-uppgiften har två lokala minpunkter på intervallet $-2 \leq x \leq 4$. Använd `min_newton` och bestäm dessa. Markera minpunkterna med små runda ringar i grafen du ritade i (a)-uppgiften, (så att du ser att du räknat rätt).

(d). Funktionen i (b)-uppgiften har ett nollställe på intervallet $[0, 1]$. Varför är det inte lämpligt att använda startvärdet 0 om man vill bestämma detta nollställe med din funktion `min_newton`?

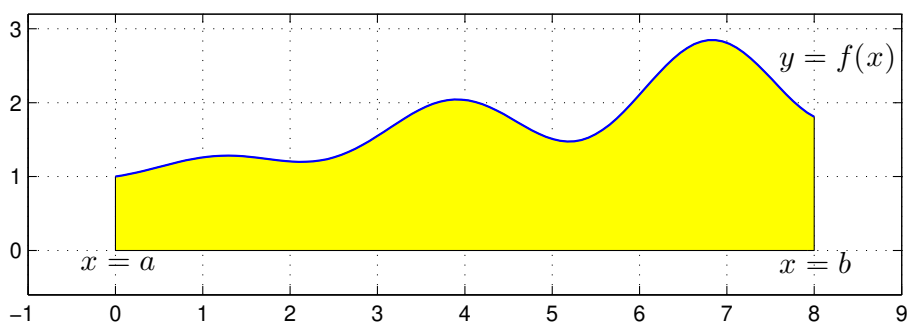
I MATLAB finns som bekant kommandot `fzero` för att bestämma nollställena (Se Exempel 3 i avsnittet Egna funktioner i laboration 2 (Funktioner och grafitning i MATLAB) från förra läsperioden).

```
>> f=@(x)cos(x)-x;
>> x0=0.75;
>> x=fzero(f,x0)
x=
    0.7391
```

Kommandot är, precis som `min_newton`, en `function`, fast inte konstruerad av oss. Skriv gärna `type fzero` i kommandofönstret så ser du hur den är kodad. (`fzero` använder en variant av Newton's metod för att beräkna nollställena, men koden är lång och komplicerad och inget vi sätter oss in i. Om du tittar på första raden i koden ser du att det är en `function`).

3 Beräkning av integraler

I förra läsperioden såg vi hur vi kunde approximera en integralen $\int_a^b f(x) dx$ med Riemannsummor på lite olika sätt. **Läs igenom Laboration 4 (Integraler) från förra läsperioden innan du fortsätter.**

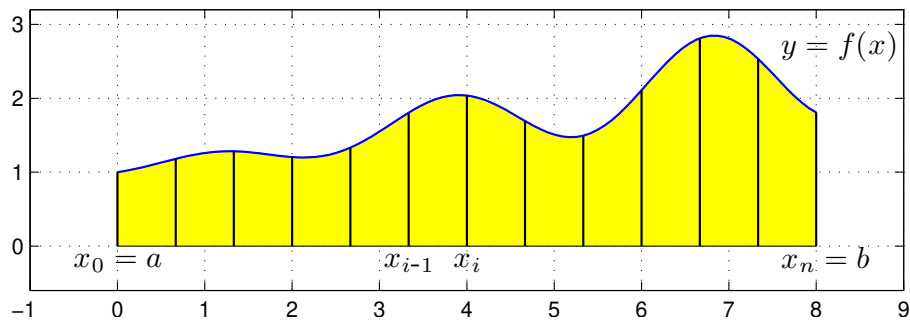
Vi gjorde en likformig indelning av intervallet $a \leq x \leq b$

$$a = x_0 < x_1 < x_2 < \dots < x_{n-1} < x_n = b$$

så att vi fick n lika långa delintervall $x_{i-1} \leq x \leq x_i$ med bredden $h = \frac{b-a}{n}$.

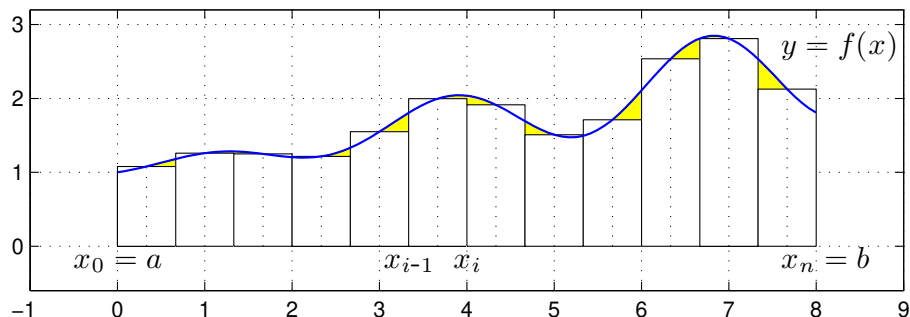
Sedan delade vi upp integralen i en summa av delintegraler över varje delintervall

$$\int_a^b f(x) dx = \sum_{i=1}^n \int_{x_{i-1}}^{x_i} f(x) dx$$

Om vi approximerar $f(x)$ med $f(m_i)$ i intervallen $x_{i-1} \leq x \leq x_i$, där m_i är mittpunkterna i intervallen, får vi mittpunktsmetoden:

$$\int_a^b f(x) dx \approx M_n = \sum_{i=1}^n h f\left(\frac{x_{i-1} + x_i}{2}\right)$$

Antag vi vill beräkna $\int_0^1 x \sin(x) dx$ med mittpunktsmetoden och att vi tar $n = 100$ delintervall.

Vi skulle kunna använda en `for`-sats för att beräkna summan men vi genererar hellre en vektor av alla funktionsvärdena $f(x_i)$ och sedan summerar dessa enligt

```
>> n=100;
>> f=@(x)x.*sin(x); a=0; b=1;
>> x=linspace(a,b,n+1); h=(b-a)/n;
>> m=(x(1:n)+h/2);
>> q=sum(h*f(m))
```

Vi måste tänka på att använda elementvisa operationerna när vi beskriver $f(x)$, precis som när vi ritar en graf.

3.1 Eget program för integralberäkning i MATLAB

Åter igen är det praktiskt att packetera en metod genom att skriva ett program eller funktion som utför metoden. Vi skall göra det med metoderna ovan.

Uppgift 3. Skriv en funktion `min_integral` med anropet `q=min_integral(f,I,n,k)` som beräknar en integral approximativt. Använd det programskal som finns på kurshemsidan. In- och utparametrarna förklaras i programskalet. (I uppgift 1, Laboration 4 från förra läsperioden beräknade du approximation av en integral med vänster och höger rektangelregel samt mittpunkts- och trapezmetoderna. Använd dig av den lösningen när du löser den här uppgiften).

Uppgift 4. Testa ditt program `min_integral` på följande integraler. Variera metodval och antal delintervall n för att få en uppfattning om hur stort n måste väljas för att få en god noggrannhet i approximationen.

(a). $\int_0^1 \exp(-x^2) dx$ (b). $\int_{-1}^1 \frac{1}{1+x^2} dx$ (c). $\int_0^1 \tan(\sqrt{x}) dx$

(d). Hur mycket bättre blir integralapproximationen om antalet delintervall fördubblas i mittpunktsmetoden? Lös integralen i t.ex. (a)-uppgiften med mittpunktsmetoden och antalet delintervall $n = 50$ respektive $n = 100$. Använd `min_integral` när du utför dina beräkningar. Hur stor förbättring får man?

(Om q_{50} och q_{100} är integralapproximationer med 50 respektive 100 delintervall, beräkna kvoten $|q_{50} - q|/|q_{100} - q|$ där q är exakt värde på integralen. Använd svaret som `integral` ger som approximation till q i dina beräkningar.)

I MATLAB finns kommandot `integral` för att beräkna integraler.

```
>> f=@(x)exp(-x.^2);  
>> Q = integral(f,0,1);
```

Kommandot är (precis som `fzero`) en `function` men använder betydligt mer avancerade metoder än de vi har använt ovan för att bestämma integralen.